

Allmänna bidrag till kommuner

25

Förslag till statsbudget för 2007

Allmänna bidrag till kommuner

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Allmänna bidrag till kommuner	7
2.1	Inledande kommentar.....	7
2.2	Omfattning.....	7
2.3	Utgiftsutvecklingen	8
2.4	Skatteutgifter.....	9
2.5	Mål	9
2.6	Insatser	9
2.6.1	Insatser inom politikområdet.....	9
2.6.2	Insatser inom andra politikområden.....	11
2.7	Resultatredovisning	11
2.8	Politikens inriktning.....	14
2.9	Budgetförslag	16
2.9.1	48:1 Kommunalekonomisk utjämning	16
2.9.2	48:2 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	21
2.9.3	48:3 Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området.....	22

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	5
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 25/politikområde Allmänna bidrag till kommuner	8
2.2 Härledning av ramnivån 2007–2009. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	8
2.3 Skatteutgifter inom utgiftsområde 25.....	9
2.4 Kommunsektorns skatteunderlag	15
2.5 Kommunsektorns finanser	15
2.6 Anslagsutveckling.....	16
2.7 Tillskott, ekonomiska regleringar m.m., anslaget 48:1 Kommunalekonomisk utjämning.....	17
2.8 Specifiering av anslaget 48:1 Kommunalekonomisk utjämning	19
2.9 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 48:1 Kommunalekonomisk utjämning.....	20
2.10 Anslagsutveckling.....	21
2.11 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 48:2 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	21
2.12 Anslagsutveckling.....	22
2.13 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 48:3 Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området	23

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. för 2007 anvisar anslagen under utgiftsområde 25 *Allmänna bidrag till kommuner* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		Anslagstyp	
48:1	Kommunalekonomisk utjämning	ramanslag	70 818 203
48:2	Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	ramanslag	2 023 146
48:3	Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området	ramanslag	8 050
Summa			72 849 399

2 Allmänna bidrag till kommuner

2.1 Inledande kommentar

Det budgetförslag för 2007 som nu lämnas till riksdagen har utformats under den korta tid som enligt riksdagsordningen står till en ny regerings förfogande. Det har inneburit att en fullständig omarbetning av samtliga delar av budgeten i enlighet med regeringens politik inte har varit möjlig. Regeringen kan därför på tilläggsbudget behöva återkomma till riksdagen med ytterligare förslag som påverkar budgetåret 2007.

2.2 Omfattning

Utgiftsområdet Allmänna bidrag till kommuner omfattar politikområdet Allmänna bidrag till kommuner.

Utgiftsområdet/politikområdet omfattar från och med 2007 tre anslag. Anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning* infördes 2005. Inom ramen för detta anslag redovisas flera olika bidrag och avgifter (se avsnitt 2.9.1). De övriga anslagen avser utjämningsbidrag för LSS-kostnader respektive bidrag till vissa organisationer inom det kommunalekonomiska området.

Med LSS-kostnader avses kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Det statliga utjämningsbidraget för LSS-kostnader finansieras med en utjämningsavgift för kommuner, vilken redovisas på statsbudgetens inkomstsida. Inom ramen för utjämningsbidraget för LSS-kostnader föreslås 2007 även ingå ett tillfälligt bidrag till vissa kommuner (se avsnitt 2.9.2).

2.3 Utgiftsutvecklingen

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 25/politikområde Allmänna bidrag till kommuner

	Utfall 2005 ¹	Budget 2006 ²	Prognos 2006	Förslag 2007	Beräknat 2008	Beräknat 2009
48:1 Kommunalekonomisk utjämning	55 201,8	58 128,6	58 129,0	70 818,2	75 328,1	75 328,1
48:2 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	1 767,2	1 898,1	1 898,1	2 023,1	1 898,1	1 898,1
48:3 Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området	0,6	3,8	3,8	8,1	8,1	8,1
2006 25 48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting	355,6	221,4	221,0			
Totalt för utgiftsområde/politikområde Allmänna bidrag till kommuner	57 325,1	60 251,9	60 251,9	72 849,4	77 234,2	77 234,2

¹ Hela 2005 års ingående överföringsbelopp (94,8 miljoner kronor) på äldreanslaget (2004) 25 48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting, drogs in under 2005.

² Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/06:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Ramen för utgiftsområde 25/politikområde Allmänna bidrag till kommuner (anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*) höjs med 1 000 miljoner kronor 2007 och 6 000 miljoner kronor från och med 2008 i förhållande till nivån 2006. Därtill kommer ett tillskott på 250 miljoner kronor 2007 avseende en förstärkning av vårdgarantin.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2007–2009. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	60 161	60 161	60 161
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	12 388	16 773	16 773
Överföring till/från andra utgiftsområden	300	300	300
Övrigt			
Ny ramnivå	72 849	77 234	77 234

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Från och med 2007 tillförs utgiftsområdet/politikområdet därutöver 7 000 miljoner kronor, vilket motsvarar det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting som finns kvar till och med 2006 på statsbudgetens inkomstsida.

År 2007 tillförs utgiftsområdet 1 000 miljoner kronor från det tidigare anslaget 25:10 *Bidrag till personalförstärkning i skola och fritidshem* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, 2 000 miljoner kronor från det

tidigare anslaget 25:9 *Bidrag till personalförstärkning i förskola* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning samt 1 220 miljoner kronor från det tidigare anslaget 25:16 *Statligt stöd för utbildning av vuxna* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Dessa anslag avskaffas därmed.

Sammanlagt ökar därmed utgiftsområdet med 12 470 miljoner kronor 2007 samt med 17 220 miljoner kronor 2008 och 2009 i förhållande till ramnivån 2006.

Från och med 2007 avskaffas bidraget till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Anslaget, som uppgick till drygt 261 miljoner kronor i 2006 års statsbudget (exklusive beslut på tilläggsbudget), skulle 2007 ha tillförts 300 miljoner kronor som tidigare tillfälligt överförts till Utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Till detta kommer ett antal ekonomiska regleringar m.m. som sammantaget ökar ramen i förhållande till 2006 års nivå med 179 miljoner kronor 2007 samt minskar den med 186 miljoner kronor 2008 och 2009.

Genom budgetförslaget beräknas utgiftsområdet/politikområdet från och med 2007 till nästan 100 procent utgöras av transfereringar till kommuner och landsting. För innevarande år utgör verksamhetskostnader ca 5 miljoner kronor.

2.4 Skatteutgifter

Statens stöd till kommunsektorn inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och inom andra utgiftsområden redovisas som anslag på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämsställas med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifter finns i bilaga 2 till 2006 års ekonomiska vårproposition.

De nettoberäknade skatteutgifterna med politikområdesanknytning, som kan hänföras till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, utgörs av de tillfälliga sysselsättningsstöd till kommuner och landsting som infördes 2002 enligt lagen (2002:179) om kreditering på skattekonto av tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting. Stöden tillgodoförs, efter ansökan hos Skatteverket, kommuner och landsting genom en kreditering av deras skattekonton.

År 2005 uppgick stödet till 7 276 miljoner kronor, vilket var något lägre än den beräknade ramen på 7 500 miljoner kronor.

Tabell 2.3 Skatteutgifter inom utgiftsområde 25

Miljoner kronor

	Prognos 2006	Prognos 2007
Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting	7 000	0
Totalt för utgiftsområde 25	7 000	0

År 2006 har kommuner och landsting kunnat ansöka om ett generellt sysselsättningsstöd motsvarande 2,3 procent av lönekostnadsunderlaget, inklusive beräknade kostnader för köp av tjänster. Ramen för stödet har beräknats till 7 000 miljoner kronor. Skatteverket skall besluta om sysselsättningsstöd senast den 30 november 2006. Med hänsyn tagen till den prognostiserade kostnadsutvecklingen i kommunsektorn bedöms stödet hålla sig inom den angivna ramen för 2006.

Det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting upphör efter 2006. I stället höjs anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning med 7 000 miljoner kronor*.

2.5 Mål

Målet för politikområdet är att skapa goda och likvärdiga förutsättningar för kommuner och landsting att uppnå de nationella målen inom olika verksamheter.

Ovanstående mål är beslutat av riksdagen (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:FiU3, rskr. 2001/02:131). I den mån regeringen bedömer att indelningen i politikområden eller målen för dessa bör ändras återkommer regeringen vid ett senare tillfälle.

Inom politikområdet utgör främst anslaget för kommunalekonomisk utjämning ett instrument för uppfyllandet av målet (avsnitt 2.9.1).

2.6 Insatser

2.6.1 Insatser inom politikområdet

Höjda statsbidrag

År 2005 höjdes de generella statsbidragen (anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*) med 5 400 miljoner kronor. År 2006 har bidragen höjts med ytterligare 2 575 miljoner kronor. Därutöver har förändringar av anslagsnivån 2005 och 2006 gjorts till följd av ekonomiska regleringar, överföringar från andra anslag m.m. Förutom att statsbidragen har höjts, har kommuner och landsting sedan 2002 kunnat ansöka om tillfälligt sysselsättningsstöd (se avsnitt 2.4). Sysselsättningsstödet upphör efter 2006.

God ekonomisk hushållning

Det finns även andra styrmedel än de finansiella som staten kan använda för att skapa förutsättningar för en god ekonomisk utveckling i kommunsektorn.

I kommunallagen infördes 1998 en bestämmelse om att kommuner och landsting senast räkenskapsåret 2000 skulle balansera sina budgetar. För att framhålla och underlätta uppfyllandet av det mer långsiktiga målet om god ekonomisk hushållning finns i kommunallagen en bestämmelse om att

budgeten skall innehålla en plan för verksamheten och ekonomin.

Från och med 2005 skall för verksamheten även anges mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. För ekonomin skall anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Det är viktigt att såväl verksamhet som ekonomi genomsyras av detta både i ett kortsiktigt och långsiktigt perspektiv. Vilka finansiella mål, verksamhetsmål och riktlinjer som skall anges i budgeten regleras inte i kommunallagen utan det är upp till varje enskild kommun och enskilt landsting att precisera dessa utifrån sina egna förutsättningar.

Genom att krav införts 2005 att fullmäktige även skall behandla delårsrapporten förbättras möjligheterna till en bedömning av det ekonomiska läget och förutsättningarna att upprätthålla en god ekonomisk hushållning under verksamhetsåret.

Särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

Den tidigare regeringen beslutade i maj 2004 att bevilja bidrag till Stockholms läns landsting med 400 miljoner kronor. En överenskommelse tecknades med landstinget. Målet var att bidra till att landstinget skulle uppnå det lagstadgade kravet på ekonomisk balans. Efter att landstinget inkommit med delårsbokslut och en redovisning av prognos för årets resultat 2004 samt en redogörelse för hur beslutade åtgärder genomförts utbetalades hälften av bidraget. Stockholms läns landsting inkom i mars 2006 med en ansökan om slutlig utbetalning av bidraget. Regeringen bedömde att landstinget hade uppfyllt villkoren för slutlig utbetalning och beslutade därför att utbetala den återstående delen (200 miljoner kronor) av det bidrag som överenskommit mellan staten och landstinget (dnr Fi2006/1759).

Dalarnas läns landsting var ett av de landsting och kommuner med vilka den tidigare regeringen 2000 träffade överenskommelser och beviljade bidrag på grund av att de hamnat i en särskilt svår ekonomisk situation. Målet var att därigenom uppnå ekonomisk balans. Dalarnas läns landsting begärde hösten 2003 förlängning av överenskommelsen, vilket regeringen godkände. Hösten 2005 begärde landstinget en ytterligare förlängning av överenskommelsen.

Regeringen beslutade i december 2005 att förlänga överenskommelsen och att reducera tidigare beviljat bidrag. Det kvarstående bidragsbeloppet på 30 miljoner kronor skall betalas ut i två omgångar, varav 15 miljoner kronor avseende 2005 har utbetalats 2006 (dnr Fi2005/2688).

Samverkan mellan och sammanläggning av kommuner

I budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 25 avsnitten 2.7 och 2.8.2) bedömde den tidigare regeringen att 10 miljoner kronor av anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* behövde disponeras 2006 för detta ändamål.

I mars 2006 beviljades Åsele, Vilhelmina och Dorotea kommuner 1,5 miljoner kronor i bidrag till en förstudie om sammanläggning och ett projekt om fördjupad kommunal samverkan som ett led i processen inför en eventuell sammanläggning av kommunerna (dnr Fi2006/365).

I september 2006 beviljades Mariestads, Töreboda och Gullspångs kommuner 1,5 miljoner kronor i bidrag till en studie för att belysa effekterna av oförändrad samverkan, ytterligare fördjupad samverkan eller sammanläggning av kommunerna (dnr Fi2006/3254).

En kommunal databas

År 1998 tillsattes en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppdrag att bl.a. lämna förslag om hur det på sikt skall åstadkommas en väl fungerande uppföljning av måluppfyllelse och resursanvändning i kommuner och landsting. Som ett led i arbetet startades 1999 ett projekt i Finansdepartementet med uppgift att ta fram förslag till en kommunal databas med uppgifter som beskriver vad kommunerna gör, hur mycket detta kostar och med vilken kvalitet verksamheten bedrivs. Projektet avslutades under sommaren 2000 och redovisades i rapporten *Snabbt och riktigt, utvalt och viktigt* (Ds 2000:48).

En särskild utredare tillsattes för att hantera den fortsatta utvecklingen av en kommunal databas samt vissa frågor som gäller

tvärsektoriell uppföljning och utvärdering av kommunal verksamhet (dir. 2000:69). Utredaren överlämnade 2001 betänkandet www.kommundatabas.nu (SOU 2001:75) till regeringen. Betänkandet remissbehandlades och merparten av remissinstanserna ställde sig positiva till inrättandet av en kommunal databas.

Ett råd, Rådet för kommunala analyser och jämförelser, tillkallades 2002 för att hantera frågan om fortsatt utveckling av databasen (dir. 2002:91). Rådets arbete avslutades i december 2005. Rådet hade till uppgift att ansvara för att ett system tillskapas för att hantera informationen i databasen och som möjliggör att informationen finns tillgänglig på Internet, att kvalitetssäkra nyckeltal och vidareutveckla innehållet, att främja nyckeltalsbaserade analyser och jämförelser av kommunal verksamhet samt att lämna förslag om organisatorisk anknytning för databasen efter uppbyggnadsskedet.

Arbetet med den kommunala databasen bedrivs från och med 2006 inom Rådet för främjande av kommunala analyser (se avsnitt 2.9.3).

2.6.2 Insatser inom andra politikområden

Förutom från anslagen inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner utbetalades under 2005 bidrag till kommuner och landsting från 110 anslag inom andra utgiftsområden (skr. 2005/06:102). Totalt uppgick dessa specialdestinerade bidrag till 40,6 miljarder kronor, varav 73 procent var hänförligt till två utgiftsområden, utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Enbart anslaget 13:2 *Bidrag för läkemedelsförmånerna* uppgick till 19,8 miljarder kronor. Därutöver tillkom 2005 även insatser på statsbudgetens inkomstsida, utöver det tillfälliga sysselsättningsstödet, som riktades till kommunsektorn om sammanlagt 2,4 miljarder kronor.

Bidrag till personalförstärkningar i skolor och fritidshem respektive förskolan

År 2001 infördes ett riktat statsbidrag inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för att underlätta för kommunerna att anställa mer personal i skolor och fritidshem.

Åren 2005–2007 överförs bidraget successivt till utgiftsområdet 25 Allmänna bidrag till kommuner, anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*.

För att möjliggöra mer personal även i förskolan har ett särskilt bidrag, riktat till kommunerna, införts 2005 inom samma utgiftsområde. Bidraget uppgår till 1 000 miljoner kronor 2005 och 2 000 miljoner kronor 2006. Även detta bidrag föreslås inordnas i anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning* fr.o.m. 2007.

Vård och omsorg

Den tidigare regeringen och Landstingsförbundet tecknade en överenskommelse om en nationell vårdgaranti inom sjukvården. Med anledning av detta tillfördes anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning* 700 miljoner kronor 2005 och 500 miljoner kronor från och med 2006.

Ett särskilt bidrag inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg utgår 2005 med 500 miljoner kronor och 2006 med 200 miljoner kronor i form av ett riktat bidrag till psykiatri och stöd och service till personer med psykiska funktionshinder.

Under 2005–2007 har totalt 1 050 miljoner kronor avsatts till kvalitetsutveckling inom den kommunala vården och omsorgen om äldre genom kompetensutveckling av personalen.

Våren 2006 presenterades en nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre (prop. 2005/06:115, bet. 2005/06:SoU26, rskr. 2005/06:301). Bland annat riktades 600 miljoner kronor 2006 till att förbättra vården av och omsorgen om de mest sjuka äldre.

2.7 Resultatredovisning

Den tidigare regeringen överlämnade våren 2006 skrivelsen Utvecklingen inom den kommunala sektorn (skr. 2005/06:102) till riksdagen. I skrivelsen redovisas översiktligt hur ekonomin och verksamheten i kommuner och landsting har utvecklats de senaste åren. En sammanfattning, som i vissa delar har uppdaterats i förhållande till skrivelsen, ges nedan.

Kraftig resultatförbättring 2005

Kommunerna och landstingen förbättrade sina resultat kraftigt 2005. Det sammantagna resultatet före extraordinära poster uppgick till 13,3 miljarder kronor. Kommunerna redovisade ett överskott på 9 miljarder kronor jämfört med 2,4 miljarder kronor 2004. Landstingens resultat före extraordinära poster förbättrades från ett underskott på 0,2 miljarder kronor 2004 till ett överskott på 4,3 miljarder kronor 2005. Kommunsektorn som helhet har därmed beräkningsmässigt klarat att återställa det underskott som ackumulerats sedan balanskravet infördes 2000. Den kraftiga resultatförbättringen 2005 förklaras främst av låga kostnadsökningar, höjda statsbidrag och förbättrad tillväxt i skatteunderlaget.

År 2005 redovisade 94 procent av kommunerna och 85 procent av landstingen positiva resultat. Trots den goda resultatutvecklingen 2005 finns det emellertid fortfarande vissa kommuner och landsting som inte har återställt underskotten från tidigare år.

En kartläggning av hur kommuner och landsting i budgetdokumenten för 2006 beskriver de mål som skall fastställas avseende god ekonomisk hushållning redovisas i en rapport utgiven av Föreningen Sveriges kommunalekonomer (God ekonomisk hushållning). Av de 65 kommuner och 5 landsting som utgör underlaget för kartläggningen redovisar 97 procent finansiella mål i budgeten för 2006, varav drygt 40 procent har relaterat målen till god ekonomisk hushållning. De vanligaste finansiella målen är olika resultatrelaterade mål. Drygt 70 procent redovisar övergripande verksamhetsmässiga mål. Endast ett mindre antal kommuner och landsting kopplar vissa av verksamhetsmålen till god ekonomisk hushållning.

Nästan 80 procent av de anställda i kommuner och landsting är kvinnor. Kvinnors lön som andel av männens var cirka 83 procent 2004 för hela arbetsmarknaden. Den största påverkan på löneskillnaderna mellan könen har skillnaderna mellan olika yrkesgrupper, vilket också förklarar de stora olikheterna mellan könen i landstingen. Den officiella lönestatistiken kan inte ge svar på frågan om det förekommer lönediskriminering i jämställdhetslagens mening. Lagen tar sikte på förhållandena hos den enskilde arbetsgivaren, medan statistiken avspeglar andra nivåer.

Hälso- och sjukvård

I ett internationellt perspektiv presterar den svenska hälso- och sjukvården väl på ett flertal områden. Områden där den svenska hälso- och sjukvården kan bli bättre är exempelvis tillgängligheten till primärvården, olikheterna i vård mellan landstingen samt rehabilitering inom psykiatri och missbruksvård.

Att åstadkomma kortare väntetider och kortare vårdköer är det som befolkningen anser vara viktigast i sitt eget landsting. En fortsatt positiv trend finns när det gäller tillgången till vård och behandling av de stora folksjukdomarna som hjärtinfarkt, stroke, diabetes, m.fl. Också de medicinska resultaten av vården visar successiva förbättringar.

I oktober 2003 tillkallades en nationell psykiatrisamordnare vars genomgång av situationen inom psykiatrin visar att tillgången på vård- och stödinsatser inte svarar mot målgruppens behov. Med utgångspunkt från psykiatrisamordnarens förslag beslutades om en satsning på psykiatri och socialtjänst för personer med psykisk sjukdom eller psykiska funktionshinder. Under 2005 och 2006 satsas totalt 700 miljoner kronor i riktade statsbidrag till insatser för dessa grupper.

Läkemedel har under senare år i viss utsträckning kompletterat annan terapi och har därmed medverkat till att antalet vårdplatser såväl inom den psykiatriska som inom den somatiska hälso- och sjukvården kunnat minskas. Efter ändringar i reglerna för läkemedelsförmånerna 2002 har kostnaderna varit nästan oförändrade.

Äldreomsorg

Socialstyrelsen skriver i Lägesrapport 2005 att det inte finns någon nationell bild av hur de äldre och deras anhöriga uppfattar vården och omsorgen. Lokala undersökningar visar dock att både äldre och anhöriga generellt ger positiva omdömen. Men de uppger samtidigt att olika kvalitetsaspekter inte alltid infrias. Vidare kommer kritik från de äldre och deras anhöriga mot det stora antalet personer som ger hjälpen. De begränsade möjligheterna att kunna påverka hur hjälpen skall utföras kritiserar också.

Boendet för äldre förändras och målgrupperna för särskilda boendeformer är allt oftare

personer med demenssjukdom och svårt sjuka äldre. Under den senaste femårsperioden har antalet personer som är 65 år eller äldre i särskilt boende minskat. Antalet äldre med hemtjänst har under samma period ökat men inte i samma omfattning. Många servicehus och sjukhem har avvecklats.

Skillnaderna mellan olika kommuners kostnader för de äldres vård och omsorg är stora. Till stor del beror skillnaderna på andelen ensamboende med hjälpbehov, men det finns även skillnader som beror på olika ambitionsnivå och effektivitet.

Insatser för personer med funktionshinder

I Socialstyrelsens senaste lägesrapport om tillståndet och utvecklingen för stöd och service till människor med funktionshinder konstateras att det finns stora variationer mellan kommuner när det gäller verksamhetens omfattning. Vissa kommuner har specialinriktad verksamhet som vänder sig till funktionshindrade inom hela eller delar av landet.

En utbyggnad av verksamheter för psykiskt funktionshindrade pågår. Men trots ett varierat utbud av boende- och sysselsättningsinsatser får många individer inte det stöd de behöver och har rätt till.

Antalet personer som får insatser i kommunernas stöd och service till funktionshindrade fortsätter dock att öka. Sedan 1999 har antalet personer med insatser enligt LSS ökat i 80 procent av landets kommuner.

Individ- och familjeomsorg

Kostnaden för ekonomiskt bistånd har minskat kraftigt sedan 1997. Under 2005 minskade kostnaderna med 2 procent. Antalet barn som lever i ett biståndshushåll varierar kraftigt i landet. Nära en tredjedel av alla hushåll som fick bistånd var barnfamiljer.

Under 2004 ökade det omedelbara omhändertagandet av barn med omkring 11 procent. Ökningen är särskilt stor när det gäller tonårsflickor.

Antalet personer med missbruksproblem som fått bistånd till vård har i stort sett legat på samma nivå under de senaste fem åren. Fler får öppna insatser och färre får dygnsvård i

familjehem eller på institution än tidigare. Socialstyrelsen uppskattar att ungefär en tredjedel av kostnaderna för kommunernas barn- och ungdomsvård samt cirka 15 procent av kostnaderna för ekonomiskt bistånd är missbruksrelaterade.

Förskoleverksamhet

Skolverket följer vart annat år upp hur kommunerna uppfyller kravet på plats utan oskäligt dröjsmål, dvs. inom tre till fyra månader efter det att föräldrarna anmält att barnet behöver plats i förskoleverksamhet (förskola och familjedaghem). Uppföljningen för 2005 visar att nästan alla kommuner uppfyllde detta krav.

Personaltätheten i förskolan har varit oförändrad de senaste åren, men under 2005 minskade antalet barn per årsarbetare med 0,2 till 5,4.

Grundskola

Av dem som lämnat grundskolan de senaste åren har bara 89 procent varit behöriga till gymnasieskolan.

Antalet elever i grundskolan har efter läsåret 2001/02 minskat och antalet beräknas fortsätta att minska de närmaste åren. Andelen elever i fristående skolor har ökat varje år på 2000-talet och uppgår nu till 7,6 procent. Koncentrationen av fristående skolor är särskilt stor i landets tre storstadskommuner med kranskommuner.

Gymnasieskolan

Den genomsnittliga betygspoängen i gymnasieskolan läsåret 2004/05 var 14,1 poäng, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Kvinnorna hade 14,7 poäng och männen hade 13,4 poäng. För elever med utländsk bakgrund var motsvarande siffror 13,7 poäng för kvinnor och 12,6 poäng för män.

Under samma läsår uppnådde endast 88,9 procent av de elever som fick slutbetyg grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier, en minskning med 0,6 procentenheter jämfört med föregående läsår.

Vuxenutbildning

Läsåret 2004/05 studerade 4 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år i kommunal vuxenutbildning. Antalet studerande har stabiliserats efter att ha minskat i början av 2000-talet.

Antalet studerande födda utomlands har ökat och deras andel av de studerande var 34 procent. Av de studerande inom den kommunala vuxenutbildningen var 28 procent 20–24 år. Inom den kommunala vuxenutbildningen var 65 procent kvinnor och 35 procent män, en fördelning som har varit ungefär densamma de senaste åren.

Viktiga utvecklingsområden för vuxenutbildningen är att tillgodose behovet av kompetensförnyelse i arbetsliv och samhällsliv. Rekrytering av prioriterade målgrupper som utrikes födda och geografisk likvärdighet är andra viktiga frågor.

2.8 Politikens inriktning

En god ekonomi i kommunsektorn är avgörande för välfärden. Den kommunala ekonomin har utvecklats positivt under de senaste åren. År 2005 redovisade kommunsektorn som helhet ett resultat före extraordinära poster på 13 miljarder kronor. Resultatet torde behöva ligga på ungefär denna nivå för att konsolidera ekonomin, dvs. uppfylla kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning. Det innebär att kostnader för bland annat reinvesteringar och pensionsåtaganden som uppstår till följd av dagens konsumtion av kommunala tjänster inte kommer att belasta framtida generationer. Det är därför viktigt att kommunerna och landstingen långsiktigt kan bibehålla en tillräckligt hög resultatnivå. Även om många kommuner och landsting har kommit en bra bit på väg att utforma mål och riktlinjer för vad som är god ekonomisk hushållning är det viktigt att detta arbete fortsätter.

Regeringen prioriterar generella statsbidrag framför specialdestinerade statsbidrag. De riktade statsbidragen till personalförstärkningar i förskolan respektive kommunal vuxenutbildning föreslås redan 2007 tillföras anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*. Därtill föreslås att detta anslag, utöver vad som tidigare

aviserats, tillförs 250 miljoner 2007 avseende en förstärkning av vårdgarantin. År 2007 höjs också anslaget med 1 miljard kronor och 2008 med ytterligare 5 miljarder kronor i enlighet med vad som tidigare aviserats.

Bidraget för särskilda insatser upphör från och med 2007. Statens kostnader för åtaganden till följd av ingångna avtal m.m. täcks av det anslagssparande som beräknas finnas vid utgången av 2006. För åren 2007–2009 föreslås att 4 miljoner kronor per år avsätts till ett nationellt benchmarkingprojekt (se nedan). Medlen tillförs anslaget 48:3 *Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området*.

Under den kommande mandatperioden kommer utgångspunkterna för utvecklingen av de generella statsbidragen (anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*) vara att ge kommuner och landsting förutsättningar för en god ekonomisk hushållning. Det genomsnittliga kommunala skatteuttaget bör inte öka ytterligare. En avvägning måste göras mellan behovs- och resursutvecklingen, bland annat baserat på den demografiska utvecklingen. Hänsyn måste därvid tas till statens finanser och den samhällsekonomiska utvecklingen i stort.

I samband med bedömningarna av vad som bör vara en rimlig resursutveckling för kommuner och landsting måste även möjligheterna att effektivisera de kommunala verksamheterna beaktas. Något som kan bidra till detta är verksamhetsjämförelser, s.k. benchmarking, mellan kommuner och mellan landsting.

Ett nationellt benchmarkingprojekt

Rådet för kommunala analyser och jämförelser (se avsnitt 2.6.1) överlämnade i december 2005 betänkandet *Jämförelsevis – Styrning och uppföljning med nyckeltal i kommuner och landsting* (SOU 2005:110). Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2006/255).

I betänkandet redovisas bland annat att det i Sverige sedan 1990-talet finns ett antal organiserade grupper av kommuner och landsting som arbetar med systematiska jämförelser. Jämförelserna görs dels med hjälp av offentlig statistik, dels med nyckeltal som tas

fram av grupperna själva. Utöver sådana fast organiserade grupper bildas även tillfälliga grupper som gör jämförelser för att belysa särskilda frågor. Vidare samlar Sveriges Kommuner och Landsting cirka 50 kommuner inom ett nätverk för kvalitet, där jämförelser är en central del i arbetet.

Med en mer heltäckande ansats skulle de positiva effekterna av systematiska jämförelser komma alla kommuner och landsting till del. Rådet har därför föreslagit att ett landsomfattande benchmarkingprojekt genomförs i samverkan mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Syftet är att via benchmarking förbättra kvalitet och produktivitet i de kommunala verksamheterna. En stor majoritet av remissinstanserna är positiva till förslaget.

Det tidigare ansvariga statsrådet under-tecknade, efter regeringens bemyndigande, i september 2006 tillsammans med företrädare för Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet en överenskommelse om att genomföra ett sådant projekt under 2007–2009 (dnr Fi2006/255). Överenskommelsen gäller för statens del under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet (se avsnitt 2.9.3).

Utvecklingen till och med 2009

Beträffande utvecklingen till och med 2009 ges en utförlig beskrivning av såväl den samhällsekonomiska utvecklingen som utvecklingen i kommunsektorn i Förslag till statsbudget, finansplan m.m. bilaga 2 Svensk ekonomi. Bedömningen sammanfattas nedan i de delar som direkt berör den kommunala sektorn. Den skatteunderlagsutveckling som kalkylen baseras på redovisas i tabell 2.4.

Tabell 2.4 Kommunsektorns skatteunderlag

Procentuell förändring

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Aktuellt beräkning	3,1	4,1	4,1	4,2	4,6	4,9
VP 2006	3,1	3,3	4,8	4,5	4,4	
BP 2006	3,0	3,2	4,5	4,9	4,8	
Aktuellt beräkning ackumulerad	3,1	7,3	11,7	16,4	21,9	27,8
VP 2006	3,1	6,5	11,6	16,6	21,7	
BP 2006	3,0	6,3	11,1	16,5	22,1	

Källa: Finansdepartementet.

Beräkningarna av kommunsektorns finansiella utveckling är baserade på nationalräkenskaperna. Kommunsektorns finansiella sparande ingår i den offentliga sektorns finansiella sparande och har därmed betydelse för möjligheterna att nå det av riksdagen beslutade överskottsmålet för de offentliga finanserna. Kalkylen sammanfattas i tabell 2.5.

Tabell 2.5 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008	2009
Inkomster	627	662	691	720	747
Skatter och statsbidrag	539	571	597	621	643
<i>procent av BNP</i>	<i>20,2</i>	<i>20,2</i>	<i>19,8</i>	<i>19,7</i>	<i>19,4</i>
Övriga inkomster	88	90	94	99	103
Utgifter	613	643	676	707	737
Konsumtion	527	552	584	612	640
<i>volymförändring, procent</i>	<i>1,6</i>	<i>1,7</i>	<i>2,0</i>	<i>1,3</i>	<i>0,7</i>
Övriga utgifter	86	91	92	94	97
Finansiellt sparande	14	19	15	13	10
<i>procent av BNP</i>	<i>0,5</i>	<i>0,7</i>	<i>0,5</i>	<i>0,4</i>	<i>0,3</i>
Resultat före extraordinära poster	13	22	13	11	7

Källa: Finansdepartementet.

Den goda inkomstutvecklingen medför att kommunsektorns finanser stärks ytterligare i år, trots en relativt stark utgiftsutveckling. Det finansiella sparandet beräknas till 19 miljarder kronor. Slutregleringar av skatteunderlaget avseende 2005 förstärker i år tillfälligt resultatet före extraordinära poster med 3 miljarder kronor. Resultatet beräknas till 22 miljarder kronor. Det är dock fortfarande osäkert hur det nya pensionsavtalet kommer att påverka kommunernas och landstingens kostnader. År 2007 väntas det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet minska men ligga kvar på en fortsatt hög nivå. Överskotten minskar 2008 och 2009, samtidigt som konsumtionsvolymen väntas utvecklas svagare dessa år.

Kommunerna och landstingen har själva budgeterat ett resultat på sammanlagt 12 miljarder kronor för 2006 varvid ovan nämnda slutreglering om 3 miljarder kronor inte kunnat beaktas. Enkätuppgifter visar att kommunernas och landstingens egna prognostiserade resultat sammantaget beräknas överstiga det budgeterade resultatet men inte riktigt nå upp till samma nivå som resultatet för 2005. Uppgifterna är baserade på svar från 268 av 290 kommuner och samtliga

20 landsting, och har hämtats in av Statistiska centralbyrån.

2.9 Budgetförslag

2.9.1 48:1 Kommunalekonomisk utjämning

Tabell 2.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2005	Utfall	55 201 770	Anslags- sparande	-4 594
2006	Anslag	58 128 600 ¹	Utgifts- prognos	58 129 000
2007	Förslag	70 818 203		
2008	Beräknat	75 328 053		
2009	Beräknat	75 328 053		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/06:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Inom ramen för anslaget redovisas de bidrag och avgifter som omfattas av lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning (se tabell 2.8). De avgifter som betalas av kommuner och landsting till staten redovisas som inkomster under anslaget. Anslaget är därmed nettoberäknat. De bidrag som betalas ut från anslaget uppgår 2006 till totalt 70 615 miljoner kronor och avgifterna till 12 486 miljoner kronor, vilket ger ett nettobelopp om 58 129 miljoner kronor.

Anslagets syfte är att bidra till att ge kommuner och landsting goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Anslaget fungerar även som ett instrument för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn. Anslaget delas i två anslagposter, en avseende bidrag till och avgifter för kommuner samt en avseende bidrag till och avgifter för landsting.

I tabell 2.7 redovisas de förändringar som påverkar ramen för respektive anslagspost i förhållande till nivån 2006.

Tillskott och överföringar till och från andra anslag

Utöver vad som tidigare aviserats föreslås anslaget 2007 engångsvis tillföras 250 miljoner kronor avseende en förstärkning av vårdgarantin. De tidigare aviserade överföringarna till anslaget av riktade medel till personalförstärkning inom

förskolan respektive kommunal vuxenutbildning tidigare lägs och genomförs redan 2007.

Därutöver görs vissa justeringar av statsbidragsnivån på grund av ekonomiska regleringar till följd av regeländringar som påverkar de kommunala kostnaderna eller intäkterna.

I budgetpropositionen för 2006 aviserades att anslaget tillförs 1 000 miljoner kronor 2007 och ytterligare 5 000 miljoner kronor 2008. Tillskotten fördelas med 70 procent till kommunerna och 30 procent till landstingen.

Anslaget föreslås därutöver öka med 7 000 miljoner kronor 2007, vilket fördelas med 70 procent till kommunerna och 30 procent till landstingen. Det sammanlagda beloppet motsvarar ramen för det tillfälliga sysselsättningsstödet 2006. Sysselsättningsstödet upphör efter 2006.

Anslaget föreslås 2007 tillföras 1 000 miljoner kronor från det tidigare anslaget 25:10 *Bidrag till personalförstärkning i skola och fritidshem* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

År 2007 föreslås anslaget även tillföras 2 000 miljoner kronor från det tidigare anslaget 25:9 *Bidrag till personalförstärkning i förskola* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Medlen på det tidigare anslaget 25:16 *Statligt stöd för utbildning av vuxna* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning tillförs 2007 anslaget, som därmed höjs med 1 220 miljoner kronor. Beloppet har som en besparing reducerats med 600 miljoner kronor i förhållande till ramen för det riktade bidraget.

För att bidra till finansieringen av det nya radiokommunikationssystemet för samhällssektorn (utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet, anslaget 7:6 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*), föreslog den tidigare regeringen i budgetpropositionen för 2004 att det generella statsbidraget tillfälligt skulle minskas under 2004–2006. I förhållande till 2006 års nivå ökar därför anslaget med 68 miljoner kronor från och med 2007.

Tabell 2.7 Tillskott, ekonomiska regleringar m.m., anslaget 48:1 Kommunalekonomisk utjämning

Miljoner kronor

	Kommuner budget 2007	Kommuner beräknat 2008	Kommuner beräknat 2009	Landsting budget 2007	Landsting beräknat 2008	Landsting beräknat 2009
Anvisat för 2006	45 165	45 165	45 165	12 964	12 964	12 964
Förstärkning av vårdgarantin				250		
Tillskott, BP 2006	700	4 200	4 200	300	1 800	1 800
Tillskott, BP 2005	4 900	4 900	4 900	2 100	2 100	2 100
Från UO 16 (personalförstärkning i skola m.m.)	1 000	1 000	1 000			
Från UO 16 (personalförstärkning i förskolan)	2 000	2 000	2 000			
Från UO 16 (utbildning av vuxna)	1 220	1 220	1 220			
Från UO 6 (gem. radiokommunikationssystem)	35	35	35	33	33	33
Till anslaget 48:2 (tillfälligt LSS-bidrag 2007)	-125					
Tidsbegränsat tillskott 2006 och 2007 avseende asylsökande barn		-50	-50			
<i>Regleringar enligt finansieringsprincipen</i>						
Justering av tillskott med anledning av kompensation för ökade kostnader i gymnasieskolan	-225	-225	-225			
Kompensation för ökade kostnader i gymnasieskolan	225	225	225			
Rapporteringskyldighet av ej verkställda beslut	27	18	18			
Livsmedelstillsyn	-17	-17	-17			
Rätt till sårux	14	14	14			
Samhällsinformation (inom sfi)	5	4	4			
Unga lagöverträdare, totalt	60	86	86			
Minskade kostnader på grund av avskaffat rekryteringsbidrag för vuxna	-20	-20	-20			
<i>LSS-utjämning</i>						
Återreglering av underskott LSS-utjämning 2005	233	233	233			
Reglering av underskott LSS-utjämning 2006	-107					
<i>Övriga ekonomiska regleringar</i>						
Höjt ej avdragsgillt belopp för resor till/från arbetet	-197	-197	-197	-103	-103	-103
Höjt ej avdragsgillt belopp för övriga utgifter	-164	-164	-164	-86	-86	-86
Förhöjt regionalt grundavdrag 2006	350			156		
Utjämningsbelopp Danmark-Sverige	82	127	127	43	67	67
Summa	55 161	58 553	58 553	15 657	16 775	16 775

Anslaget föreslås 2007 tillfälligt minskas med 125 miljoner kronor för att finansiera ett tillfälligt bidrag till de kommuner som får en negativ förändring överstigande 200 kronor per invånare på grund av att koncentrations- och personalkostnadsindexen i LSS-utjämningsen har uppdaterats inför 2007 (se avsnitt 2.9.2.).

Anslaget tillfördes tillfälligt 50 miljoner kronor 2006 mot bakgrund av den problematik som framkommit angående kommuners möjlighet att ge undervisning till asylsökandes barn som tidigare varit registrerade i Migrationsverkets mottagandesystem, s.k.

gömda barn. Den tidigare regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att utreda förutsättningarna för att reglera dessa barns rätt till utbildning m.m. (dir. 2006:28). I avvaktan på denna utredning, som skall vara klar i februari 2007, föreslås att anslaget tillfälligt tillförs 50 miljoner kronor 2007 från utgiftsområde 8, anslaget 12:2 *Ersättningar och bostadskostnader*. Därmed minskar anslaget med motsvarande belopp från och med 2008.

Regleringar enligt finansieringsprincipen

I budgetpropositionen för 2005 angavs att i det tillskott för 2006 på 3 000 miljoner kronor som aviserades i 2004 års ekonomiska vårproposition, ingår 225 miljoner kronor 2006 och ytterligare 225 miljoner kronor från och med 2007 som avser kompensation till kommunerna för ökade kostnader till följd av förändringar i gymnasieskolan från och med läsåret 2006/07.

I socialtjänstlagen (2001:453) infördes den 1 juli 2006 en rapporteringsskyldighet för kommuner när det gäller ej verkställda gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (prop. 2005/06:115, bet. 2005/06:SoU26, rskr. 2005/06:301). Rapportering skall ske till länsstyrelsen, kommunens revisorer och fullmäktige. För att kompensera kommunerna för de merkostnader som uppstår till följd av lagändringen höjs anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning* från och med 2007 med 18 miljoner kronor. Eftersom ändringen trädde i kraft den 1 juli 2006 tillförs dessutom anslaget engångsvis 9 miljoner kronor 2007 avseende andra halvåret 2006. År 2007 uppgår därmed höjningen sammanlagt till 27 miljoner kronor.

Anpassningar till nya EG-bestämmelser om livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd m.m. innebär bland annat att kommunerna inte längre skall omföra medel till staten för att finansiera Livsmedelsverkets rådgivande och stödjande verksamhet (prop. 2005/06:128, bet. 2005/06:MJU23, rskr. 2005/06:357). Som en konsekvens av detta föreslås anslaget 43:10 *Livsmedelsverket* höjas med 17 miljoner kronor. En motsvarande minskning görs av detta anslag.

En rättighet till utbildning inom grundläggande sär vux har införts från och med den 1 januari 2007 (prop. 2005/06:148, bet. 2005/06:UbU22, rskr. 2005/06:313). Med anledning av detta föreslås att anslaget höjs 14 miljoner kronor från och med 2007.

Viss grundläggande samhällsinformation skall inte längre ges inom ramen för svenska för invandrare (sfi) (prop. 2005/06:148, bet. 2005/06:UbU22, rskr. 2005/06:313). Informationen skall dock fortfarande lämnas av kommunen, eventuellt i samverkan med Integrationsverket. Kommunkollektivet kompenseras för den merkostnad som därvid uppstår. Denna beräknas uppgå till 3,5 miljoner kronor per år. Den nya bestämmelsen trädde i

kraft den 1 juli 2006, varför kommunerna kompenseras även för ökade kostnader under andra halvåret 2006. Detta föreslås ske genom att anslaget höjs med 5,25 miljoner kronor 2007 och med 3,5 miljoner kronor från och med 2008 i förhållande till 2006 års nivå.

Förändringar rörande ingripanden mot unga lagöverträdare innebär nya åtaganden eller ambitionshöjningar för kommunerna (prop. 2005/06:165, bet. 2005/06:JuU34, rskr. 2005/06:294). År 2007 föreslås därför anslaget höjas med 60 miljoner kronor och från och med 2008 med 86 miljoner kronor i förhållande till 2006 års nivå, varav 30 miljoner kronor avser införande av ungdomstjänst, 30 miljoner kronor införande av särskilt kvalificerade kontaktpersoner inom socialtjänsten och 26 miljoner kronor införande av medling med anledning av brott.

År 2003 infördes ett rekryteringsbidrag till vuxenstuderande, vilket medförde vissa kostnader för kommunerna (prop. 2001/02:161, bet. 2001/02:UbU15, rskr. 2001/02:312). Kommunerna kompenseras genom att statsbidraget höjdes med 20 miljoner kronor. Regeringen föreslår i denna proposition att rekryteringsbidraget avskaffas. Därmed bortfaller kommunernas kostnader, varför anslaget föreslås minska med 20 miljoner kronor.

Reglering av underskott i LSS-utjämningen

I systemet för utjämning av kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) sker finansieringen av de införanderegler som tillämpas under åren 2004–2008 genom att de kommuner som är berättigade till bidrag får avstå en del av bidraget till förmån för de kommuner som får en reducerad avgift. Enligt de fastställda införandereglerna kommer summan av bidragen för utjämningen att överstiga summan av avgifterna. Den tidigare regeringen angav i budgetpropositionen för 2005 att en reglering av mellanskillnaden bör ske genom en motsvarande minskning av anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*. Mellanskillnaden regleras med ett års eftersläpning.

År 2005 översteg bidragen i LSS-utjämningen avgifterna med 233,4 miljoner kronor vilket har

reglerats genom en motsvarande engångsvis minskning av anslaget 2006. År 2007 ökar därför anslagsnivån med 233,4 miljoner kronor till följd av detta.

År 2006 är de sammanlagda bidragen 106,6 miljoner kronor högre än de sammanlagda avgifterna. Därför minskas anslaget 2007 med motsvarande belopp.

Övriga ekonomiska regleringar

Övriga ekonomiska regleringar avser neutralisering av effekter av statliga beslut som påverkar det kommunala skatteunderlaget och därmed de kommunala skatteintäkterna. Fördelningen mellan kommuner respektive landsting baseras på hur skatteintäkterna för respektive sektor påverkas.

Regeringen föreslår i denna proposition att beloppsgränsen för när avdrag för kostnader för resor mellan bostaden och arbetet får göras skall höjas från 7 000 till 8 000 kronor 2007. En sådan höjning ökar de kommunala skatteintäkterna. Anslaget föreslås med anledning av detta minskas med 300 miljoner kronor.

I propositionen föreslås vidare att det icke avdragsgilla beloppet för övriga utgifter skall höjas från 1 000 till 5 000 kronor 2007. Anslaget föreslås till följd av detta minskas med 250 miljoner kronor.

Med anledning av införandet av ett förhöjt regionalt grundavdrag 2006 inom stödområde A

föreslås anslaget höjas med 506 miljoner kronor 2007 för att retroaktivt neutralisera skatteintäktsbortfallet för kommunsektorn (prop. 2005/06:163, bet. 2005/06:SkU23, rskr. 2005/06:289). Den tidigare aviserade långsiktiga regleringen med 253 miljoner kronor bortfaller i och med att det förhöjda regionala grundavdraget i denna proposition föreslås avskaffas 2007.

Riksdagen har godkänt ett avtal mellan Sverige och Danmark om vissa skattefrågor (prop. 2003/04:149, bet. 2003/04:SkU31, rskr. 2003/04:269). Avtalet innehåller bestämmelser om det system för utjämning som Sverige och Danmark skall tillämpa beträffande skatt som tas ut av skattskyldiga som pendlar över Öresund. Det utjämningsbelopp som regleras i artikel 6 i avtalet bör, i det fall ett nettobelopp skall betalas av Danmark till Sverige, tillföras samtliga kommuner och landsting. Skälet är att till följd av inkomstutjämningen mellan kommuner respektive landsting fördelas minskningen av skatteintäkterna till följd av s.k. gränsgångare på hela kommun- och landstingskollektiven. Utjämningsbeloppen fastställs med viss eftersläpning. En höjning av anslaget görs med anledning av detta 2007 med 125 miljoner kronor avseende beskattningsåret 2004. För 2005 uppgår nettobeloppet till 194 miljoner kronor vilket tillförs anslaget 2008. År 2009 beräknas anslaget preliminärt tillföras samma belopp som året innan.

Tabell 2.8 Specifiering av anslaget 48:1 Kommunalekonomisk utjämning

Miljoner kronor

	Kommuner budget 2007 ¹	Kommuner beräknat 2008	Kommuner beräknat 2009	Landsting budget 2007 ¹	Landsting beräknat 2008	Landsting beräknat 2009
Inkomstutjämningsbidrag	48 255	50 475	52 948	15 850	16 579	17 391
Inkomstutjämningsavgift	-3 420	-3 577	-3 752	-2 039	-2 133	-2 238
Kostnadsutjämningsbidrag	4 773	4 773	4 773	1 160	1 160	1 160
Kostnadsutjämningsavgift	-4 769	-4 769	-4 769	-1 155	-1 155	-1 155
Strukturbidrag	1 534	1 534	1 534	657	657	657
Införandebidrag	464	306	189	235	171	117
Delsumma avseende utjämning m.m.	46 837	48 741	50 922	14 708	15 279	15 933
Regleringsbidrag	8 325 ²	9 812	7 631	949 ²	1 496	842
Regleringsavgift	0	0	0	0	0	0
Summa anslagspost	55 161²	58 533	58 553	15 657	16 775	16 775

¹Preliminär beräkning.

²I tabellen har inte beaktats att utbetalat belopp 2007 till följd av anslagsöverskridanden tidigare år kommer att reduceras med 4 469 000 kronor för kommunerna och med 526 000 kronor för landstingen. Reduceringen påverkar regleringsbidraget/-avgiften.

Specificering av anslaget

I tabell 2.8 redovisas en prognos för 2007–2009 för de bidrag och avgifter som ingår i anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*. För 2007 beslutar Skatteverket senast den 20 januari 2007 preliminärt om bidrag respektive avgifter och fastställer senast den 15 april 2007 bidrag respektive avgifter för varje kommun och varje landsting.

Inkomstutjämningsbidraget och inkomstutjämningsavgiften, som är de poster som netto utgör den största delen av anslaget, har beräknats utifrån prognosen för skatteunderlagstillväxten (se tabell 2.4). Den relativa skattekraften antas vara oförändrad för enskilda kommuner och landsting under perioden.

För övriga poster avseende utjämning m.m. antas nominellt oförändrade belopp med undantag av införandebidraget som successivt trappas ned.

Regleringsbidraget eller regleringsavgiften beräknas som skillnaden mellan summan av utjämning, strukturbidrag och införandebidrag och summan av kommunernas respektive landstingens del av det budgeterade anslaget (anslagsposten). Regleringsbidraget eller regleringsavgiften fördelas med ett enhetligt belopp per invånare till varje kommun och till varje landsting.

Ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting

Kommuner och landsting kan hos Skatteverket ansöka om ersättning för kostnader för mervärdesskatt i icke mervärdesskattepliktig verksamhet m.m. Tidigare har kommuner och landsting finansierat ersättningarna med avgifter som betalats till staten. År 2003 infördes en statlig finansiering av dessa ersättningar, samtidigt som statsbidragen minskades i motsvarande grad (prop. 2001/02:112, bet. 2001/02:FiU:17, rskr. 2001/02:296). Vid bedömningen av kommunsektorns behov av statsbidrag bör utvecklingen av dessa ersättningar beaktas.

Efter att ha ökat svagt under 2003 och 2004 skedde en markant uppgång i ökningstakten under 2005. Mellan 2003 och 2004 ökade uttagen med 221 miljoner kronor eller 0,7 procent. Mellan 2004 och 2005 ökade uttagen med 1 735

miljoner kronor eller 5,3 procent till 34 246 miljoner kronor. Under januari–maj 2006 uppgick uttagen till sammanlagt 15 888 miljoner kronor, vilket är 8,1 procent mer än motsvarande period 2005. Orsaken till den kraftiga ökningen av ersättningarna från och med 2005 är främst att kommunernas och landstingens köp av materiel och tjänster har ökat. I prognoserna avseende kommunsektorns finansiella utveckling (avsnitt 2.7) beräknas utvecklingen av ersättningarna för viss mervärdesskatt följa sektorns köp av materiel och tjänster samt investeringsutgifter. Således ingår dessa ersättningar i de kalkyler som utgör underlag för bedömningen av den framtida statsbidragsutvecklingen.

Regeringens överväganden

Tabell 2.9 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 48:1 Kommunalekonomisk utjämning

Tusental kronor			
	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	58 128 600	58 128 600	58 128 600
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	12 689 603	17 199 453	17 199 453
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	70 818 203	75 328 053	75 328 053

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av vad som ovan redovisas föreslår regeringen att det för 2007 anvisas 70 818 203 000 kronor under anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*. För 2008 beräknas anslaget till 75 328 053 000 kronor och för 2009 till 75 328 053 000 kronor.

2.9.2 48:2 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Tabell 2.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	0
2005	Utfall	1 767 150	0
2006	Anslag	1 898 146 ¹	Utgifts- prognos 1 898 146
2007	Förslag	2 023 146	
2008	Beräknat	1 898 146	
2009	Beräknat	1 898 146	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/06:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Ett kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Utjämningsystemet för LSS-kostnader ingår inte i det ordinarie kostnadsutjämningsystemet, men har samma principiella uppbyggnad. Bidraget finansieras med en utjämningsavgift för LSS-kostnader som betalas av kommuner till staten. Avgiften redovisas på statsbudgetens inkomstsida och uppgår 2006 till totalt 1 791,6 miljoner kronor, 106,6 miljoner kronor mindre än bidraget, vilket regleras 2007 genom en motsvarande minskning av anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*.

I ett delbetänkande från LSS-utjämningskommittén, Uppföljning av kostnadsutjämningsen för kommunernas LSS-verksamhet (SOU 2006:69), föreslås att de koncentrations- och personalkostnadsindex som används i beräkningarna av bidrag och avgifter skall uppdateras inför 2007. Betänkandet har skickats till samtliga kommuner för kännedom.

Den tidigare regeringen beslöt i augusti 2006, genom en ändring av förordningen (2004:9) om utjämningsbidrag till och utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, bland annat att basåret för beräkning av koncentrations- och personalkostnadsindex i enlighet med förslaget i betänkandet ändras till 2005.

I delbetänkandet föreslås även att ett tillfälligt bidrag skall utgå till de kommuner som får en negativ förändring överstigande 200 kronor per invånare på grund av att koncentrations- och personalkostnadsindex uppdateras inför 2007. LSS-utjämningskommittén bedömde att de kommuner som får den största försämringen av utfallet i LSS-utjämningsen till följd av

indexuppdateringen bör kompenseras i de fall försämringen överstiger en viss nivå och att kompensationen bör ges utöver de övergångsregler som gäller för 2007. Regeringen delar denna bedömning. Sedan utjämnings-systemet för LSS-kostnader infördes 2004 har personalkostnads- och koncentrationsindexen endast delvis uppdaterats inför 2006. Uppdatering av de index som den tidigare regeringen beslutade inför 2007 leder därför till förhållandevis stora förändringar för vissa kommuner. Regeringen föreslår därför att ett särskilt bidrag inrättas 2007 i enlighet med LSS-utjämningskommitténs förslag inom ramen för detta anslag men, till skillnad från kommitténs förslag, utan ansökningsförfarande. Det särskilda bidraget beräknas till 125 miljoner kronor, varför ramen för anslaget 2007 föreslås öka med detta belopp.

Regeringens överväganden

Tabell 2.11 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 48:2 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006 ¹	1 767 150	1 767 150	1 767 150
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	255 996	130 996	130 996
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	2 023 146	1 898 146	1 898 146

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

I budgetpropositionen för 2006 anvisades 1 767 150 000 kronor. På tilläggsbudget för 2006 anvisades ytterligare 130 996 000 kronor, vilket motsvarar mellanskillnaden mellan i budgetpropositionen anvisade medel och det beräknade utfallet.

Regeringen föreslår att det för 2007 anvisas 2 023 146 000 kronor under anslaget 48:3 *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader*. För 2008 beräknas anslaget till 1 898 146 000 kronor och för 2009 till 1 898 146 000 kronor.

2.9.3 48:3 Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området

Tabell 2.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2005	Utfall	600	Anslags-sparande	0
2006	Anslag	3 750 ¹	Utgifts-prognos	3 750
2007	Förslag	8 050		
2008	Beräknat	8 050		
2009	Beräknat	8 050		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/06:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget finansierar statens kostnader för två ideella föreningar, Rådet för kommunal redovisning och Rådet för främjande av kommunala analyser. Åren 2007–2009 avses även statens bidrag till ett nationellt benchmarkingprojekt finansieras med medel från anslaget.

Rådet för kommunal redovisning

Rådet för kommunal redovisning är en ideell förening för normbildning i kommunala redovisningsfrågor med uppgift att främja god redovisningssed i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning. Medlemmar i rådet är staten, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet. Var och en av medlemmarna har i avtal förbundit sig att stödja föreningens verksamhet ekonomiskt med vissa belopp årligen. Parterna, å ena sidan staten och å andra sidan Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet, finansierar hälften av verksamheten vardera från och med 2006. Statens andel uppgår enligt avtalet till högst 1 050 000 kronor.

Rådet för kommunal redovisning har i en skrivelse i september 2006 till Regeringskansliet (Finansdepartementet) anhållit om bidrag för 2007 med 1 050 000 kronor (dnr Fi2006/4631).

Rådet för främjande av kommunala analyser

Avtal ingicks 2005 mellan staten, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet om att bilda en ideell förening, Rådet för främjande av kommunala analyser, som har som huvuduppgift att vidareutveckla en kommunal

databas. Därutöver skall föreningen stödja uppföljningen av måluppfyllelse och resursanvändning i kommuner och landsting, stimulera till jämförelser mellan kommuner respektive landsting, marknadsföra databasen, utveckla befintliga nyckeltal, ta fram nyckeltal för verksamhetsområden som saknar sådana, kvalitetssäkra de nyckeltal som presenteras i databasen samt vidareutveckla statistiken i samverkan med de statistikansvariga myndigheterna. Staten å ena sidan och Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet å andra sidan förbinder sig i avtalet att årligen stödja föreningens verksamhet ekonomiskt med högst 3 miljoner kronor vardera, dvs. sammanlagt med högst 6 miljoner kronor. För 2006 uppgick dock bidragsbeloppet i enlighet med avtalet till 2,7 miljoner kronor från vardera sidan.

Rådet för främjande av kommunala analyser har i en skrivelse i juni 2006 till Regeringskansliet (Finansdepartementet) avseende statens åtagande anhållit om bidrag för 2007 med 3 miljoner kronor (dnr Fi2006/3377).

Ett nationellt benchmarkingprojekt

Som redovisas i avsnitt 2.8 har den tidigare regeringen träffat en överenskommelse med Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet om att under 2007–2009 genomföra ett nationellt benchmarkingprojekt. Av anslaget beräknas 4 miljoner kronor per år behöva disponeras för statens bidrag till projektet för den tid projektet pågår. Anslaget föreslås därför höjas med 4 miljoner kronor 2007. Åren 2008 och 2009 beräknas också 4 miljoner kronor per år för ändamålet.

Regeringens överväganden

Tabell 2.13 Härlledning av anslagsnivån 2007–2009, för 48:3 Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006 ¹	3 750	3 750	3 750
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	4 300	4 300	4 300
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 050	8 050	8 050

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av vad som ovan redovisas att det för 2007 anvisas 8 050 000 kronor under anslaget 48:4 *Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området*. För 2008 beräknas anslaget till 8 050 000 kronor och för 2009 till 8 050 000 kronor.